

**Euroopa Liidu
Nõukogu**

**Brüssel, 19. juuni 2015
(OR. en)**

10081/15

**SOC 421
GENDER 13
PENS 5**

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dokumendi nr:	9302/15 SOC 371 GENDER 7 PENS 4
Teema:	Naiste ja meeste võrdsed sissetulekuvõimalused: soolise pensionilõhe kaotamine
	– Nõukogu järeldused

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele järelduste viimane versioon, mille nõukogu (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) 18. juunil 2015 vastu võttis.

**Naiste ja meeste võrdsed sissetulekuvõimalused:
soolise pensionilõhe kaotamine**

Nõukogu järeldused

ARVESTADES JÄRGMIST:

1. Sooline võrdõiguslikkus on üks Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ja artikli 3 lõikes 3, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 8 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 23 sätestatud ühistest põhimõtetest ja põhiõigustest. Soolist võrdõiguslikkust tuleks kõikides liidu tegevustes arvesse võtta.
2. Alates Euroopa Majandusühenduse asutamisest on meestele ja naistele võrdse ja võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte rakendamine tagatud aluslepinguga¹.
3. Põhimõte, mis puudutab naiste ja meeste võrdset kohtlemist tööhõive-, ameti- ja sotsiaalkindlustusküsimustes ning seoses juurdepääsuga kaupadele ja teenustele, sealhulgas finantsteenustele, on sätestatud liidu õigusaktides, mis keelavad soolise diskrimineerimise kõnealustes valdkondades. Naiste ja meeste võrdse kohtlemise põhimõtet tuleks rakendada ka haridusküsimustes.
4. Euroopa soolise võrdõiguslikkuse paktis (2011–2020) kinnitas nõukogu oma pühendumust viia ellu liidu ambitsioonid soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas, muu hulgas kaotades naiste ja meeste erinev kohtlemine tööturul, hariduse ja sotsiaalkaitse valdkonnas.

¹ Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikkel 119 (praeguse aluslepingu artikkel 157).

5. Võrdväärne majanduslik sõltumatus on üks prioriteetsetest valdkondadest komisjoni soolise võrdõiguslikkuse strateegias (2010–2015), milles viidatakse konkreetselt ka soolisele pensionilõhele kui ühele lahendamist vajavale probleemile.
6. Pensionide piisavuse aruandes tunnistasid komisjon ja sotsiaalkaitsekomitee, et üks pensionite piisavuse küsimuse tähtis mõõde on soopõhine.
7. Liikmesriigid on tunnistanud, et soolise võrdõiguslikkuse hindamine ja jälgimine on oluline poliitika parandamise vahend. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) loodi eesmärgiga töötada muu hulgas välja meetodid soolist võrdõiguslikkust käsitlevate andmete võrreldavuse ja usaldusväärsuse parandamiseks. EIGE on välja töötanud soolise võrdõiguslikkuse indeksi kui ühe vahendi soolise võrdõiguslikkuse hindamiseks konkreetses valdkondades ning selle mõõtmiseks, millised on liikmesriikide jõupingutused ulatusliku soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks. Üks nimetatud indeksi põhivaldkondi on raha, mille puhul keskendutakse naiste ja meeste rahaliste vahendite ja majandusliku olukorra ebavõrdsusele.
8. Liikmesriigid vastutavad küll ise oma sotsiaalkaitstesüsteemide ülesehituse ja toimimise eest, kuid liit võib anda asjakohastes valdkondades väärtusliku panuse liikmesriikide tegevusse.
9. Käesolevates järeldustes tuginetakse nõukogu väljendatud poliitilistele kohustustele ning erinevate osapoolte eelnevale tööle, mis hõlmab ka lisas loetletud dokumente;

RÕHUTADES, ET

10. tegeliku soolise võrdõiguslikkuse tagamiseks on äärmiselt oluline edendada naiste ja meeste majanduslikku sõltumatust, sealhulgas kaotades soolised sissetulekulõhed. Selleks, et tagada sooline võrdõiguslikkus seoses ligipääsuga rahalistele vahenditele kogu elu jooksul, tuleb võtta laiaulatuslikke poliitilisi meetmeid;

11. sooline pensionilõhe on väga lai ja mitmekülgne küsimus, mida tuleb vaadelda mitmete poliitiliste jõupingutuste kontekstis, mille eesmärk on parandada soolist võrdõiguslikkust ja mis võivad hõlmata tegevust naiste tööhõive parandamiseks, soolise palgalõhe vähendamiseks, soolise segregatsiooni probleemi lahendamiseks hariduses ja tööhõives, töö-, pere- ja eraelu ühitamise parandamiseks, vanaduspensionidõiguste parandamiseks karjäärikatkestuste leevendamise kaudu ning soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks sotsiaalse kaasamise vallas, kaaludes samas rahvastiku vananemise ja rände mõju;
12. komisjoni poolt avaldatud uusimate andmete² kohaselt on keskmine sooline pensionilõhe ELis 38,5%. Konkreetsete olukorrad on liikmesriigiti aga märkimisväärselt erinevad ning sellest lähtuvalt erinevad ka meetmed, mida tuleb selle keerulise probleemi lahendamiseks võtta;
13. sooline pensionilõhe on seni pälvinud vähem tähelepanu kui sooline palgalõhe (ELi keskmine 2012. aastal oli 16,5%). Sooline pensionilõhe on aga üks takistusi naiste majanduslikule sõltumatusele vanaduses, kui naised on ka suuremas vaesuse ohus kui mehed. Vaja on võtta erinevaid meetmeid, sealhulgas teadusuuringute, järelevalve ja poliitika rakendamise vallas, et aidata vähendada soolise pensionilõhe aluseks olevaid tegureid tööhõive, töötingimuste, hariduse, töö-, pere- ja eraelu ühitamise, sotsiaalkaitsesüsteemi ning kaupadele ja teenustele tagatava ligipääsu valdkonnas;
14. naiste ja meeste pensionid võivad kajastada soolist ebavõrdsust majanduslikult aktiivsete aastate jooksul, tööturul ja hoolduskohustuste puhul ning seda, mil määral selline ebavõrdsus pensionisüsteemides ilmneb. Kolmekordne sooline lõhe tööjõus osalemise määra, töötundide ja palga puhul võib avaldada otsest mõju soolisele pensionilõhele. Seetõttu tuleks soolise pensionilõhe vähendamiseks võtta meetmeid, mis puudutavad kogu töövõimelist eluiga;

² Aruanne naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta, 2014.

15. sooline pensionilõhe kajastab asjaolu, et naiste töövõimelist eluiga mõjutavad hoolduskohustused jätkuvalt palju rohkem kui meeste töövõimelist eluiga. Sellest tulenevalt on naiste karjääris palju sagedamini katkestusi, nende karjääri edenemine ja sissetuleku suurenemine on piiratum ning võrreldes meestega on levinum ka osaaajatöö. Seetõttu on naised ebasoodsas olukorras, kui pensioniõiguste puhul peetakse peamiseks otsustavaks teguriks tööhõivega seotud panust, eriti kui puuduvad leevendavad asjaolud;

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

KUTSUB LIIKMESRIIKE JA EUROOPA KOMISJONI ÜLES kooskõlas nende vastavate pädevustega

16. astuma vajalikke samme, et süvendada soolisest pensionilõhest arusaamist, tehes järgmist:
- a) edendades teadusuuringuid, mis käsitlevad soolise pensionilõhe *põhjust*, keskendudes kõigile olulistele küsimustele, sealhulgas juurdepääs tööle ja koolitusele, karjäärivalikuid mõjutav sooline segregatsioon hariduses, sooline segregatsioon tööhõives, sooline palgalõhe, osaaajatöö, uued tööhõivevormid, töövõimelise eluea pikkus, hoolduskohustuste ja majapidamistööde ebavõrdne jaotus naiste ja meeste vahel ning soolised stereotüübid, ja samuti teadusuuringuid, mille raames analüüsitakse maksu- ja hüvitissüsteemide mõju naiste ja meeste sissetulekule vanaduses ning poliitikameetmete rolli töö-, pere- ja eraelu ühitamisel;
 - b) edendades teadusuuringuid, mis käsitlevad soolise pensionilõhe *mõjusid*, sealhulgas selle mõju naiste majanduslikule sõltumatusele, võttes arvesse selliseid küsimusi nagu rahvastiku vananemine, soolised erinevused tervises seisundites ja keskmises elueas, muutuvad perestruktuurid ja ühest isikust koosnevate leibkondade arvu suurenemine;
 - c) edendades teadusuuringuid, mis käsitlevad tõhusaid strateegiaid soolise pensionilõhe kõrvaldamiseks;

17. tagama, et soolise pensionilõhe kaotamine jääb nii liidu kui liikmesriikide tasandi poliitilises tegevuskavas olulisele kohale, tehes muu hulgas järgmist:
- a) töötades soolise pensionilõhe korrapäraseks mõõtmiseks ja jälgimiseks sotsiaalkaitsekomitee raames välja näitaja, mida hakatakse kasutama koos muude asjaomaste näitajatega, sealhulgas sooline palgalõhe, ning samuti jätkates kõigi asjassepuutuvate osaliste kaasamist soolise pensionilõhe jälgimisse, kasutades kõiki olemasolevaid vahendeid ja ressursse, näiteks avatud koordinatsiooni meetod, ning kasutades täiel määral ära riiklike statistikaametite, ELi statistikaameti ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) pakutavad võimalused;
 - b) innustades kõiki asjaomaseid sidusrühmi, sealhulgas sotsiaalpartnereid, tegelema sobivate meetmete abil soolise pensionilõhe põhjustega, austades sealjuures nende sidusrühmade sõltumatust;
 - c) tugevdades soolist aspekti arvestavat lähenemisviisi, hõlmates kõiki vanuserühmi ja kõiki asjaomaseid valdkondi, sealhulgas rahvastikupoliitikat ja sotsiaalkaitseüsteeme ning liikmesriikide ja ELi poliitikameetmeid majanduskasvu ja sotsiaalse kaasatuse edendamiseks;
18. tegema tööd selle nimel, et töötada välja ulatuslik meetmepakett, mille eesmärk on käsitleda (muu hulgas strateegia „Euroopa 2020” raames) kõiki soolise pensionilõhe põhjusti, ning neid meetmeid rakendama. Kõnealuse valdkonna poliitikameetmed peaksid hõlmama kõiki vanuserühmi ja neis peaks tööhõivemustritele keskenduvad ennetusmeetmed olema kombineeritud leevendusmeetmetega, millega püütakse tagada nii naistele kui meestele vanaduses sobivad ja sooneutraalsed tulemused. Asjaomased meetmed võiksid hõlmata järgmist:
- a) naiste, sealhulgas eakamate naiste tööhõive määra suurendamine, tagades töökohtade kvaliteedi ja võrdse tasu ning toetades töö-, pere- ja eraelu ühitamist selliste meetmete abil nagu paindliku tööajakorralduse võimaldamine nii naistele kui meestele ning juurdepääsetava ja taskukohase heal tasemel hoolduse tagamine nii lastele (sealhulgas lapsehoid pärast kooli) kui ka muudele ülalpeetavatele;

- b) selliste rahaliste stiimulite käsitlemine, mis motiveerivad mõlemat vanemat (ja üksikvanemaid) osalema tasustatud töös, muu hulgas innustades tasustamata tööd naiste ja meeste vahel võrdsemalt jaotama ja sugupooli võrdsemalt tööturul osalema ning toetades naiste ja meeste sujuvamat üleminekut osaaajatöölt täisajaga tööle ning hoolduspuhkuse perioodidelt töötamisele;
- c) võitlemine hariduses esineva soolise segregatsiooni vastu, mis mõjutab karjäärivalikuid, ja soolise segregatsiooni vastu tööhõives, sealhulgas edendades naiste suuremat esindatust otsustustasandi ametikohtadel, parandades naiste juurdepääsu elukestva õppe programmidele, võideldes sooliste stereotüüpide vastu ning innustades tüdrukuid ja poisse / naisi ja mehi valima haridusvaldkondi ja elukutseid vabalt kooskõlas oma võimete ja oskustega, ning eelkõige edendades naiste juurdepääsu haridusvaldkondadele ja elukutsetele loodusteaduse, tehnoloogia, inseneriteaduse ja matemaatika alal;

KUTSUB LIKMESRIIKE ÜLES

- 19. käsitlema soolist pensionilõhet nii praeguste kui tulevaste pensionäride osas, edendades seeläbi naiste ja meeste võrdset majanduslikku sõltumatust ning aidates vähendada eakate puhul soolisi erinevusi suhtelise vaesuse määras;
- 20. käsitlema olukorda, kus naistel on suurem osakaal osaaajatöös ja nende sissetuleku suurenemine suhteliselt tagasihoidlik, kuna neil asjaoludel võib olla negatiivne mõju pensioniõigustele;
- 21. kõrvaldama võimalikud soolised eelarvamused pensionisüsteemides, eelkõige teostades enne reformide läbiviimist pensionipoliitika soolise mõju eelhindamisi;
- 22. vajaduse korral edendama sotsiaalkaitsemeetmeid, mis leevendavad hooldusega seotud karjäärikatkestuste, osaaajatöö ja sissetuleku tagasihoidliku suurenemise negatiivset mõju pensioniõigustele;

23. edendama teadlikkuse suurendamist pensioniõiguste valdkonnas, sealhulgas rõhutades olemasolevat soolist ebavõrdsust, tehes naistele kättesaadavaks teabe nende karjäärivalikute tagajärgede kohta, kasutades sellised vahendeid nagu pensionikalkulaatorid ja tehes kättesaadavaks diferentseeritud ja ajakohased andmed olemasoleva soolise pensionilõhe kohta;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES

24. käsitlema soolise pensionilõhe probleemi oma uues soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2015. aasta järgseks perioodiks, aastaaruannetes naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta ning strateegia „Euroopa 2020” juhtimisraamistikus, sealhulgas iga-aastases majanduskasvu analüüsis ja ühise tööhõivearuande kavandis;
25. edendama heade tavade vahetamist soolise pensionilõhe kaotamiseks mõeldud meetmete osas.

Viited

ELi õigusaktid

Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT L 6, 10.1.1979, lk 24–25)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (ELT L 204, 26.7.2006, lk 23)

8. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/18/EL, millega rakendatakse Euroopa Tööstuse ja Tööandjate Keskliitude Ühenduse, Euroopa Käsitööga Tegelevate Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtete Keskliidu, Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni poolt vanemapuhkuse kohta sõlmitud muudetud raamkokkulepet ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/34/EÜ (ELT L 68, 18.3.2010, lk 13)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ (ELT L 180, 15.7.2010, lk 1)

Nõukogu järeldused

Kõik asjakohased nõukogu järeldused, sealhulgas Pekingi tegevusprogrammi läbivaatamise kohta vastu võetud järeldused,³ ja eelkõige järgnevalt loetletud dokumendid:

„Sooline võrdsõiguslikkus Euroopa Liidus: edasine tegevus pärast 2015. aastat. Kokkuvõte Pekingi tegevusprogrammi rakendamisest 20 aasta jooksul” Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused Pekingi tegevusprogrammi rakendamisel liikmesriikides ja ELi institutsioonides tehtud töö läbivaatamise kohta (16891/14)

Nõukogu järeldused „Naised ja majandus: osalise tööajaga ja füüsilisest isikust ettevõtjana töötamisest tulenev majanduslik sõltumatus” (11050/14)

³ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/tools/statistics-indicators/platform-action/index_en.htm

Nõukogu järeldused Euroopa soolise võrdõiguslikkuse pakti (2011–2020) kohta (ELT C 155, 25.5.2011, lk 10)

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad pühendunumat ja tõhusamat tegutsemist meeste ja naiste palgaerinevuse kaotamiseks ning Pekingi tegevusprogrammi rakendamise läbivaatamist (18121/10)
Nõukogu järeldused sooliste stereotüüpide kaotamise kohta ühiskonnas (9671/08)

Sotsiaalkaitsekomitee

Aruanne pensionide piisavuse kohta Euroopa Liidus aastatel 2010–2050 (2012. aasta aruanne) (10488/12 ADD 1)

<http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?policyArea=&type=0&country=0&year=0&advSearchKey=pensionadequacy&mode=advancedSubmit&langId=en>

Euroopa Parlament

Euroopa Parlamendi 12. märtsi 2013. aasta resolutsioon majanduskriisi mõju kohta soolisele võrdõiguslikkusele ning naiste õigustele (2012/2301(INI))

Euroopa Parlamendi 24. mai 2012. aasta resolutsioon soovitustega komisjonile meestele ja naistele võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamise kohta (2011/2285(INI))

Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2012. aasta resolutsioon soolise võrdõiguslikkuse kohta Euroopa Liidus aastal 2011 (2011/2244(INI))

Euroopa Parlamendi 28. jaanuari 2015. aasta resolutsioon Euroopa Liidus 2013. aastal naiste ja meeste võrdõiguslikkuse valdkonnas saavutatud edu kohta (2014/2217(INI))

Euroopa Parlamendi 26. oktoobri 2011. aasta resolutsioon uute oskuste ja töökohtade tegevuskava kohta (2011/2067(INI))

Euroopa Komisjon

Report on equality between women and men, 2014, Euroopa Komisjon, õigusküsimuste peadirektoraat, http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/150304_annual_report_2014_web_en.pdf

Meeste ja naiste võrdsete võimaluste nõuandekomitee arvamus soolise pensionilõhe vähendamise kohta (2014)

Men, Women and Pensions, Platon Tinios, Francesco Bettio ja Gianni Betti koostöös Thomas Georgiadisega. Aruande koostamist rahastas Euroopa Komisjoni õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat ja see on koostatud nimetatud peadirektoraadile kasutamiseks, 2015

Gender gap in Pensions in the EU, 2013. Aruande koostamist rahastas Euroopa Komisjoni õigusküsimuste peadirektoraat ja see on koostatud nimetatud peadirektoraadile kasutamiseks, http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/130530_pensions_en.pdf

Piisava, kindla ja jätkusuutliku pensioni tagamise tegevuskava (valge raamat), 2012, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7341&langId=en>

2012. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta *Economic and budgetary projections for the 27 EU Member States (2010-2060)*, ühisaruanne, mille koostasid Euroopa Komisjon (majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat) ja majanduspoliitika komitee (vananeva elanikkonna ja jätkusuutlikkuse töörühm (AWG)), http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele „Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia 2010–2015” (13767/10)

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)

Gender gap in Pensions in the EU. Uuringu ülevaade eesistujariik Lätile, 2015, <http://eige.europa.eu/content/document/gender-gap-in-pensions-in-the-eu-research-note-to-the-latvian-presidency>
